

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การจัดการออกแบบสื่อเรียนรู้วัฒนธรรม ชุมชน
หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา บ้านเหมืองกง
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายภาวัต ไชยชนะ

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การจัดการศิลปะและวัฒนธรรม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์

บทคัดย่อ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการออกแบบสื่อเรียนรู้วัฒนธรรม ชุมชนหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” เป็นการศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนกระบวนการผลิตและรูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อนำองค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาของชุมชน ซึ่งเป็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน มาเผยแพร่สู่สาธารณะด้วยการเรียนรู้ อันเป็นการอนุรักษ์ องค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาของชุมชนบ้านเหมืองกงให้ยั่งยืนสืบไป วิธีการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม โดยทำการเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจ สัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ ในแหล่งชุมชนหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาของบ้านเหมืองกง และนำมาวิเคราะห์จัดการออกแบบสื่อเรียนรู้วัฒนธรรมหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายคือชุมชน และสาธารณะ ต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านเหมืองกง มีชื่อเสียงในการผลิตหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา โดยสินค้าอันเป็นที่รู้จัก คือ “น้ำตัน” และน้ำหม้อ ซึ่งมีรูปแบบและวิธีการผลิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไตหรือไทใหญ่ ซึ่งชุมชนได้รับการสืบทอดจากบรรพชนที่ถูกกวาดต้อนมาในช่วงยุค “เก็บผัก

ใส่ข้าว เก็บข้าวใส่เมือง” เมื่อกว่า 200 ปีที่ผ่านมา ในอดีตผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาดั้งเดิมของบ้านเหมืองกงมีรูปแบบที่หลากหลาย ผลิตขึ้นเพื่อใช้สอยทั้งในชีวิตประจำวันและงานทางศาสนา ปัจจุบันพบว่า รูปแบบเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมเริ่มหายไปและมีผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ผลิตขึ้นทดแทนเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียอัตลักษณ์ของหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกง เพื่อให้ห้องค้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาที่มีคุณค่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสิ่งเดียวที่เหลืออยู่ของชุมชนบ้านเหมืองกง ผู้ศึกษาจึงเสนอวิธีการที่จะจัดการออกแบบสื่อเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีขั้นตอนของการศึกษาอยู่ 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกง และส่วนที่สอง นำองค์รู้ดังกล่าวมาจัดการและนำเสนอในสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบของเอกสารหนังสือ สื่อวิดีโอ และซีดี เพื่อเผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาอันเป็นวัฒนธรรมชุมชนหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ให้กลุ่มเป้าหมายทั้งในชุมชนและสาธารณะได้ตระหนักถึงคุณค่า อันจะส่งผลในการกลับมาอนุรักษ์การผลิตเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมให้คงอยู่สืบไป

Thesis Title	The Cultural Interpretation Management in Muang Kung Pottery Community, Hang Dong District, Chiang Mai Province
Author	Mr. Phawat Chaichana
Degree	Master of Arts (Art and Culture Management)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Woralun Boonyasurat

ABSTRACT

The Cultural Interpretation Management in Muang Kung Pottery Community, Hang Dong District, Chiang Mai Province” study historical, social and cultural contexts and technology and form of earthenware handicraft community of Baan Muang Kung both in the past and at present to gather knowledge base for designing learning materials which are able to conserve value and expand knowledge to public suitably. This research use qualitative approaches. There are data gathering from documents and field studies. The researcher explores, observes and interviews during field studies to gather data of earthenware handicraft community of Baan Muang Kung. Then, the researcher manages designing cultural learning materials of Earthenware Handicraft Community of Baan Muang Kung, Hang Dong District, Chiang Mai Province.

This research found that earthenware handicraft community of Baan Muang Kung was very famous in producing earthenware. Their important products are earthenware jug and pot which had form and unique production technique from Tai ethnic group and dated back to over 200 years ago when their ancestors were migrated. In the past, these earthenware jug and pot are varies. They are produced to serve Buddhism and use in daily life. Now a day, some traditional

earthenware seem disappear and some modern earthenware are created that it might loss identity. Therefore, to encourage community to protect value and technology of making traditional cultural identity of earthenware handicraft community by designing suitable learning materials to be more sustainable, the researcher suggest management approaches and cultural learning materials of earthenware handicraft community of Baan Muang Kung, Hang Dong District, Chiang Mai Province. This study consists of 2 steps (1) to study for knowledge base of earthenware handicraft community of Baan Muang Kung. (2) to apply those knowledge for managing and presenting in learning materials in form of documents, books, video and CD for learning and expanding earthenware handicraft community of Baan Muang Kung, Hang Dong District, Chiang Mai Province to be more sustainable in the future.